

tega konstitucionalizma, ki je v kontumacijo dal nemagjarske narode, v silstvo pa Čeha, Poljake in druge nenemške narode.

Avstrijsko-ogerska pogodba je delo, kateremu se bo Evropa še v poznejih časih čudila. Res čudno je, da naš čas, ki ima toliko opraviti s številkami, ni spoznal one glasovite kupčije, ki se je tukaj napravila, po kateri mora ta stran 70 percentov in ona stran samo 30 percentov za skupne zadeve plačevati; in vendar imate obedve strani enako glasov, enako moč v delegaciji!

To je sad Schmerlingovega centralizma! In kaj smo se iz tega naučili? Nič! Dvalizem je obveljal; naredila se je zopet ustava, ker je bilo ravno potrebno — ustava 1867. l. Naredila se je brez Čehov, ki jih je 6 milijonov, — naredila se je vkljub uporu Poljakov, Slovencev in Tirolcev, ki vendar tudi štejejo v avstrijskem državnem življenju, — naredila se je vkljub mnogim družim narodom, in sedaj se misli, da je tako narajena, da se ne more premeniti nič.

Da pa ustava od 1867. leta ne zadostuje duhu avstrijske države, da ž njo v resnici narodi niso zadovoljni, zato imamo prejasne izgleda. Pred nami leži:

deklaracija zastopnikov českega naroda na Pemskem in Moravskem, ki zastopajo 6 milijonov broječi narod, —

resolucija gališkega deželnega zbora, —

resolucija ustavnega odbora v kranjskem deželnem zboru izdelana, ktera se je le po prečudnem sklepu postavnemu glasovanju odtegnila, ktero pa narod in dežela za svojo resolucijo pripoznavajo, —

enaka resolucija iz Tirolov, —

pred nami so sklepi zborov v Bukovini, v Trstu in družih, ki odločno nasprotujejo tej ustavi in posebno volilni preuredbi.

In še drugi dokaz imamo: krvav dokaz v Dalmaciji, ki odločno pričuje, da se v Avstriji centralizem nikakor ne dá izvršiti, — ondi je dokaz, da se pogumno in dobro avstrijsko ljudstvo celó tako daleč prižene, da se zoper njega mora za orožje zgrabit — (nemir, klici na levici: Se mora!) — za orožje zoper ovo zvesto prebivalstvo, ktero je vedno Avstriji v bran v turških in laških vojskah orožje sukalo. (Dobro! na desni sredini, sikanje na levi.)

Vse to so jasna dokazila, da se po tej poti ne pride naprej!

In v resnici je to dobro želeči vladar spoznal, in to nas tolaži, to je, kar nas podbuja v razmerah zunaj državnega zbora in v državnem zboru golo resnico govoriti, čeravno nahajamo povsod le upor in čujemo „oho“. Vladar tedaj je spoznal, kar tudi mi za resnico spoznavamo, da v Avstriji ne gré s centralistično vlado, in da je porazumljenja treba in dogovora med kraljevinami in deželami. (Kon. prih.)

Dopisi.

Iz Koroškega. † (Popisovanje ljudstva; profesor Vogt; nesreče.) Tudi pri nas je že začelo števljenje ljudstva in živine. V slovenske okraje so se poslali, kakor smo izvedeli, uradniki, kateri znajo slovenski, vendar so med temi tudi nekteri, kateri tega jezika niso zmožni. Iz marsikterih krajev se sliši, da se naleti na osebe, ktere celó svoje starosti, da tudi pravega svojega imena ne vedó, in le toliko povedó, da toliko let že tu stanujejo. Lepa prikazen občne omike! — 24. dan t. m. pride iz Trsta v Celovec znani prof. Vogt, in bo tukaj Celovčanom razkladal, kaj je človek, in od kod je prišel. Po njem bodo saj nekteri izvedeli, da njih praoče bil je — opica! — Snega je pri nas dosti. V nekterih krajih

so se mogle celó šole zapreti, ker otroci ne morejo v nje priti. Iz gorenskih krajev se sliši, da so zadnje dni marsikterega pod snegom najdli. V drugih krajih je polomil veliki sneg strehe. V kanalski dolini se nekaj dni ni moglo voziti. Divje zveri so se lahko pobijale s kolom. — Kmetovalci, če hočete, da bo na vaših poljih pred skopnil sneg, naredite va-nj do zemlje jame, in videli boste, da to veliko pripomaga.

Iz Trsta 21. jan. — V naši okolici se je začelo vse bolj oživljati in gibati; al ne samo v okolici, tudi na Krasu, in posebno se vidi to gibanje med mladino; vse si marljivo prizadeva naučiti se lepi bogati slovenski jezik. To se tudi prav očitno vidi v štacunah, kjer se vse le po slovenski poprašuje; ne sliši se več toliko „cukra“ in „kafeta“ kupovati, zdaj le rajši „sladkor“ in „kavo“ kupujejo; samo stari ljudje so še vedno stari kopitneži in nasprotniki čiste slovenščine; njim je le „kranjska špraha“ po godu; al pustimo jim še to malo let njihovega veselja; saj je ne bodo več dolgo govorili. — 15. dne t. m. so imeli udje Rojanske čitalnice lep narodni ples, v kateri si videl Slovana iz raznih vetrov oblečenega v svojo narodno opravo. Godba Jonovega polka je jako mično igrala; začel se je ples z Jenkovim „Naprej“. Velika hvala gré izvrstnemu ravnatelju g. Valenčiču. — V spomin našega prvega pesnika Vodnika napravi Rojanska čitalnica 2. svečana „besedo“ s tombolo in ponovljeno gledališčino igro „gosp. Čapek“. 6. svečana spet lep ples.

Iz Lokavca na Goriškem 12. pros. S. — Prečudno zimo imamo letos: dež, sneg, blisk in grom vse skupaj, zdaj to, zdaj uno. Bojimo se, da ta zima nam kmetom ne skuha dobre spomladi! Al tudi v národni pratiki nam ne sije pravično solnce ravnopravnosti. Še zmirom dobivamo nemška ali laška pisma in oglase iz uradnij političnih in sodniških — in celó davkofske bukvice za naš lastni denar dobivamo v tujem jeziku. Ali Slovenci nismo Avstrijanci in ali nismo zvesti Avstrijanci? Če tedaj kruha prosimo, zakaj se nam daje kamen? Pojte rakom žvižgat vi možje, ki nam ne daste, kar je naše, in namesti tega, česar prosimo, silite nam tujščino, ktere ne razumemo!

Iz Volč poleg Tomina 20. jan. — Oprostite predrage „Novice“, da tudi jaz prosti kmetovalec za nekoliko časa odložim svoja kmetiška opravila, ter vam iz ravno minulega leta, ki je bilo za nas Volčane v dušnem oziru jako važno — nekoliko vrstic pišem. Ko so meseca julija naš preč. gospod fajmošter Andrej Peternel, ki so tukaj pri nas 31 let pastirovali, v 77. letu svoje starosti v Gospodu zaspali, bilo nam je milo pri srcu. Al tudi druga skrb nas je navdajala. Mnogo se je vedelo govoriti in prigovarjati, da zdaj ta zdaj uni gospod bode naš prihodnji dušni pastir; večina nas si je le enega srčno želela, in radostni moromo zdajci reči, da smo dobili gospoda prav po volji svoji: prečastiti gosp. Anton Rutar, fajmošter Pod Brdom, bodo naš duhovni pastir, to je oni gospod, ktere smo že takrat dobro poznali, ko so bili duhovni pomočnik pri sv. Luciji na Mostu. Mili Bog nam ne utrudljivega delalca v nogradu Gospodovem ohrani čvrstega in zdravega mnogo mnogo let!

Iz Vipavskega St. Vida 7. jan. x. (Gospodarske črtice vsake baže.) Ako je kje napredovanje potreba, ga je gotovo v sadjereji vipavske doline. Že sloveči naš ranjki Matija Vrtovec je Vipavce opominjal, naj bi se krepko poprijeli žlahnega zgodnjega sadja, na priliko, avgustane, breskev, marelic, hrušek, češenj itd., kajti nepozabljivi domoljub je sprevidel, da bi se dali s tem, kakor hitro se železnice prično, lepi denarci pridobiti.

Al vprašajmo zdaj, koliko se je dosihmal zgodilo v tem? in žalibog, da moramo odgovoriti, da toliko kakor nič.

Ne dá se sicer tajiti, da so posamesni gospodarji zadnja leta mnogo drevja posadili; al kaj to pomaga, ako se sploh v sadjereji ne napreduje, — dokler bo le tu in tam kak posamen gospodar kaj več storil, ostala bo sadna kupčija vendar-le brez pomena, ker ni mogoče sadja drugače prodajati kakor dandanes, ko je kmetovalec, ako hoče kak krajcar za sadje vloviti, edino le na Gaberca ali pa Budajnca vezan, ktera oba pa sadje skoro po nič plačujeta. In vendar se dá misliti, da bi se našel mož, kateri zdatno sadno kupčijo izbudí, kakor hitro bi se njegovo početje zadostno podpiralo.

Ker je torej jasno kot beli dan, da je treba resno misliti na povzdigo naše sadjereje, zato nastane vprašanje: kako bi se to po najgotovejši in najkrajši poti doseglo?

S samim priporočevanjem se, kakor skušnja kaže, nič ne dá doseči, — treba je toraj djanja.

Prvo djanje, ktero tukaj nasvetujem, ni nikakoršna nova reč, marveč že stara. Dobro znano je, da c. kr. vlada sama je že pred leti učenje sadjereje po ljudskih šolah ne le priporočala, temuč tudi djansko podpirala. Koliko se je pa za izpolnitev te hvale vredne vladne želje storilo? — odgovor: nič; kajti denar, kterege so srenje za ustanovitev srenjskih sadnih drevesnic sprejele, mirno počiva, ako se ni za kaj družega potrošil. Učiteljem zavoljo tega kaj očitati, bilo bi nespametno, kajti oni so k večjemu srenjski pisarji, toraj ne osebe velicega upliva.

Vendar je tudi njihova dolžnost, potezati se za osnovanje drevesnic, če že ne zavoljo družega, saj iz gole ljubezni do sadjerejskega poduka, kterege bi moral vsak učitelj vestno gojiti.

Brez drevesnice se pa gotovo ne dá sadjereja vspešno učiti, kajti ravno tako, kakor ni moč dober vojak biti brez puške in vaje, ravno tako ne učitelj brez drevesnice, v kateri se djansko kaže, kar beseda reče. Da bi vsi župani, kterim je državna subvencija došla, v tej zadevi zanikerni bili, ne morem in ne smem trditi, ker nisem tega prepričan, od našega šent-viškega pa po vsej pravici, kajti to je istina, ktere ne more nobeden ovreči. Kaj pa je tega krivo, ne vem gotovo, vendar dozdeva se mi, da nič družega, kakor to, da mož ne razume do dobrega koristi srenjskih drevesnic.

Naj mu tedaj to korist v kratkem razložim.

S podukom v šoli in djanskim pokazom v drevesnici vcepi se mladenčem veselje in ljubezen do sadjereje. Ondi se učé sadno drevje s sejanjem množiti, cepiti ga in žlahniti, presajati, obrezovati itd.; sploh rečeno, naučé se vse, kar je treba gospodarju o sadjereji vedeti.

To je ena korist.

Druga ne manj važna stvar kakor ta ravno imenovana je pa ta, da se s pomočjo srenjskih drevesnic najlože žlahno drevje po deželi razširi, kajti iz nje se dajo najcenejša drevesca prodajati, in vendar po tem srenja ne trpi nobene škode, marveč pridobiva si dobiček.

Toliko o tej zadevi z obljubo, da bom še za naprej opazoval, kaj se bo za vresničenje koristne ustanovitve storilo, in da bom, ako vse pri starem ostane, sl. kmetijski družbi o tem poročal, da potem denar kako drugače ukoristi.

Sicer je pri nas malo zanimivega. Čudil se bode vendar marsikdo, da še le zdaj (prve dni novega leta) zimsko žito sejemo; al zavoljo zeló neugodnega vremena to poprej ni bilo mogoče. Še bolj čudna prikazen je pa gotovo ta, da si naš mogočni župan pravico prilastuje, kmetovalca v obdelovanji zadržavati. Prosim

posluha! — Nedavno je hodil župan z dvema odbor-nikoma in s srenjskim hlapcem (pri nas „župan“ imenovan, ker on prav za prav županuje) od hiše do hiše zlog tirjat, in, ako treba, tudi rubiti. Pri neki hiši bojé niso denarja dobili, to bi jim bilo pravično rubljenje v hiši opravičilo. Al tega oni niso hoteli, marveč gredó iz hiše. Kakih 200 korakov od hiše dojdejo hišnega hlapca, ki je ravno na poti bil, poln koš gnoja na njivo peljaje. Molčé stopi župan do volov, ter ju ustavi in z neko nevsakdanjo energijo izpreže. Odbornika, ki nista hotela zaostati v tem junaštvu, se v koš vpresta ter ga prevrneta. Ko je gnoj na poti ležal, izroči mogočna trójica voz srenjskemu hlapcu, kateri ga je na županov dvor odpeljal; oni so — se vé da za vozom korakali, ponosno težke glave v zrak držaje, kajti dovršeno delo bilo je res ponosa vredno! — Za par krajcarjev bilo je vsega tega treba! Zato pa, da nam Ubelci v gozdu tako gospodarijo, da v planotah skoro gozda več ni, se naš oče župan še ne zmeni ne.

Iz Idrije 24. jan. Gospod Lipold je izvoljen, in to enoglasno z 43 glasovi. Zmaga idrijskih mestjanov je tedaj sijajna, in častna za gosp. Lipolda, kajti on ni kandidiral, se tedaj za poslanca ni ponujal kakor drugi, in je izvoljen od ljudstva našega. Ne vém, ali so 4 uradniki vmes. Tako imenovana „liberalna“ stranka pod vodstvom Höchtelnovim, do dobrega prepričana, da ne zmaga, se je zdržala volitve. Al zgodilo se je še to, da še nekteri naših so zamudili volitev, kajti glasovnice so klicale volilce ob 9. uri dopoldne k volitvi; prejšnje volitve so trajale večidel do poli ene, in tako se volilcem ni mudilo priti k volitvi. Župan Höchtl pa sklicevaje se na postavo (?), ktera neki daje prvomestniku volilne komisije pravico, precej skleniti volitev, kakor hitro volilci drug za drugim ne dohajajo v volilno sobo. In to se je zgodilo ob 1/4 12. uri. Ako bi se bilo čakalo kakor drugekrat, gotovo bi bilo še kakih 20 volilcev več. Tak nenadni sklep volitve — bil je tedaj zoper § 46. volilnega reda za volitev dež. poslancev, ki odločno pravi: „volitev se praviloma mora v teku za volitev odločenega dneva dovršiti“ — utegne pa še dalje trpeti. Na § 47. sklicovati se, ki pravi: „kakor hitro so vsi pričujoči volilci oddali glasove“, je nepostavna sofistika, ker po takem bi se utegnila volitev že tudi ob 10. uri skleniti, če po naključbi v tistem hipu ni nobenega volilca v sobi! Slišalo se je namreč, da se je nameravalo volitev kmalu in takrat skleniti, ko bode naših volilcev še malo nazočih, da pa potem privró volilci nasprotne stranke. Al spodletel je ta manever, kajti na enkrat je okoli 20 naših ljudi v sobo stopilo. — Naj vam povem še nekaj k ilustraciji naše volitve. Okrajni glavar g. Ogrinec je prišel popoldne v petek v Idrijo in še le tukaj se je rešil rekurs volilcev in sicer po nasvetu županovem tako, da ženske zahtevajo drugi dan pri volilni komisiji volilno pravico. Uboge ženice pa so morale pot brez vspeha storiti, kajti po dolgi razpravi so z 4 glasovi proti 3 sklenili o njihovih reklamacijah tako-le: postava sicer ženam pripušča voliti, al mi vam ne dovolimo!! Po takem se je večina komisijska vsedla nad postavo! Ravno tako niso smeli mladi posestniki po varhah svojih voliti, čeravno so imeli glasovnice v rokah, — reklo se jim je, da so še premladi! — Al vse to ni nasprotnikom nič pomagalo; in če bi bili tudi vsi prišli volit, padli bi bili ogromno, kajti mi smo bili na vsak način svoje zmage gotovi. Idrija je še dan danes to, kar je bila nekđaj, predno je še dr. Höchtel lešerbo novoêrnega liberalizma prižgal našemu svoji narodnosti zvestemu mesticu. Zapomnite se to, in vedite, da vsak volilec ima dolžnost in pravico, po svojem prepričanju voliti; tega se trdno držijo naši mestnjani in se ne dajo po

nobenih ovirah in po nobenih obljubah odvrniti od poti prepričanja svojega. Živili!

Stari Trg 23. pros. (Veselica), katero napravijo v nedeljo 30. prosenca ob 7. uri zvečer rodoljubi v gostilnici v Starem Trgu, se bode vršila po sledečem programu: 1. Deklamacija. 2. Govor. 3. Veseloigra „Strup“. — Po besedi je ples. Vstopnina prostovoljna. K tej veselici uljudno vabi odbor.

Iz Sodražice 15. jan. (Prošnja.) Znano je svetu, da imamo „narodno bralno društvo“, katero ima že lepo število udov, večidel kmetov in katero po svoji moči dela za povzdigo omike in za zboljšanje res siromašnega stanu naših ljudi v gospodarskem, obrtniškem in narodnem obziru. Al tega blazega namena ne more tako zdatno doseči, kakor bi bilo želeti, in sicer zato ne, ker ima preborno knjižnico, to pa zato, ker je društvo še mlado, komaj leta staro, in drugič zato, ker zaradi revščine našega ljudstva so mesečni doneski bolj pičlo odmerjeni. Tedaj se tukaj javno obrnemo do slavne slovenske „Matice“ in družbe sv. Mohora s ponižno prošnjo, naj bi našemu revnemu društvu blagovolili katero svojih doslé izdanih knjig podariti. Ker je zlasti Matica že mnogotere prošnje te vrste vslišala, upamo, da tudi naše ne bode prezrla.

Odbor društven.

Iz Krškega. (Javna zahvala.) Visokorodni gospod c. kr. deželni poglavar Sigmund Conrad pl. Eibesfeld je revnim Krškega mesta in okraja milosrčno darovati blagovolil 100 glđ. V imenu obdarovanih izrekuje podpisano županstvo za ta velikodušni dar blagodušnemu in visokočastitemu daritelju svojo spoštljivo zahvalo.

Županstvo Krško 17. prosinca 1870.

Iz Kamnika 20. jan. (Čitalnica naša) je napravila 16. dne t. m. „besedo“ s plesom. Da-siravno je bil odločen začetek za 7. uro, bile so polne vse sobe že ob šestih. Beseda se je začela z govorom, v katerem je govornik povdarjal krepko napredovanje kamniške čitalnice. Za govorom je pel iz vbranih glasov sestavljen moški zbor „Lovsko“; njej je sledil dvospev: „Noč na bleškem jezeru“; po tem se je igrala „Županova Micika“, v kateri sta se posebno odlikovala „Glažek“ in „Jaka župan“, — tudi „Anže“ in „Podgorska“ sta vrlo izvršila svoji nalogi. Po igri pa je bil jako živahen ples. Vest in prepričanje mi veleva, da prekličem vse, kar sem slišal o izneverjenji kamniških Slovencev. Ko bi tisti možje, ki trdijo, da je večina kamniških Slovencev „deutsch gesinnt“, bili v nedeljo večer v čitalnici naši, prepričali bi se bili, da so računili brez oštirja in da le po svetu trosijo, česar njihovo srce želi. Jaz celó trdim, da deset čitalnic lahko premeteš, da najdeš enako navdušenje. — Kamničanje! le tako naprej! Trdna volja in srce do domovine vse zapreke zmore! Malo gnjezdo, v katerem se rodé in gojijo v vašem mestu „bele vrane“, prevrnil bo prvi piš.

Prekopski Janez. *)

Iz Kranja. — Prihodnjo nedeljo 30. dan t. m. ob 8. uri zvečer napravi naša čitalnica slovesno besedo s plesom v spomin Valentinu Vodniku, h kateri vse družbenike uljudno vabi odbor.

Iz Ljubljane. — Volitev deželnega poglavarja pl. Karola Wurzbacha za predsednika kmetijske družbe je Njih Veličanstvo potrdilo.

— (Iz poslednje seje deželnega odbora) naznanjamo sledeče:

Bralo se je pismo dr. Razlaga, namestnika dr. Tomana v deželnem odboru, v katerem naznanja, da se 1. marca t. l. preseli iz Brežic v Ljubljano, da pa pride,

ako bi to zahtevala opravila pri deželnem odboru, meseca februarja za nekaj dni v Ljubljano. — Na pismo, katero je novembra meseca poslal deželni odbor glavnemu vodstvu Rudolfove železnice na Dunaj, naj se dajo službe pri železnici med Ljubljano in Trebižem ljudém, ki so slovenskega jezika zmožni, posebno pa, naj bodo spremljevalci vozovlakov po tej železnici slovenskega jezika dobro vajeni, — naj se napravijo na postajah (štacijah) vsi napisi tudi v slovenskem jeziku, in naj se o prihodu vozovlaka na 11 postajah vselej tudi slovenska imena postaj kličejo, je odgovorilo vodstvo deželnemu odboru, da je že pred tem dopisom to zadevo na skrbi imelo, ter da razvidi potrebo takih opravnikov na železnici, ki so deželnega jezika zmožni. Težko bo sicer za vse službe na tej železnici slovenskega jezika zmožnih ljudi dobiti, al vodstvo si bode prizadevalo, kolikor le mogoče vstrezati razodeti želji deželnega odbora.

Oskrbništvo deželne prisilne delalnice je izročilo deželnemu odboru popis ondašnje bolnišnice, ki ga je sestavil njen zdravnik dr. K. Bleiweis, da se izroči c. k. deželni vladi. Iz tega popisa se razvidi, da je bilo 1869. leta v delalnici 354 moških in žensk in med njimi 149 bolnih, od katerih se jih je ozdravilo 125, umrlo 10, zaradi neozdravljivih bolezin izpuščenih 6, na koncu leta bolnih ostalo 8. Največ jih je zbolelo za pljučnih boleznih, za mrzlico, za drisko, za vročnico želodčino (gastriko). Skrofulozna in tuberkulozna bolezen se je ubranila po salu iz kitovih jeter, katero se je v obče kakim 6 do 10 bolnikom dajalo vsak mesec. Ženske so manj bolelele kakor moški.

Pred to sejo je deželni odbor gledé na sklep deželnega zbora zaradi vpeljave slovenskega jezika v deželne uradnije pozval v razgovor vse predstojnike deželnih uradov, da so mu vsi (razun že dolgo in še zmirom bolehnega tajnika) izkazali različno opravilstvo vsacega oddelka in o vsakem oddelku razodeli svoje mnenje. V prihodnji seji bode deželni zbor sklepal o tej zadevi.

— (Okrožnica c. kr. deželnega predsednika pl. Conrada do c. kr. okrajnih glavarjev na Kranjskem 14. dne t. m.) povdarja h koncu to-le: „Gotovo ste tudi Vi kakor jaz tega prepričanja, da se mora brezpogojno in resno delati na to, da uradnije s strankami, ktere samo slovenski umejo, občujejo v vsem z besedo in pismeno samo v slovenskem jeziku; zato je treba, da Vam podložne uradnike ostro opomnite, da se letos naučijo slovenski tako, da so, kar najbolj mogoče, spretni pisati v slovenskem jeziku, ki je že sam po sebi veliki večini njihovi materni jezik; ta sposobnost bode o razsoji njihove uradniške pripravnosti na vsaki način odločilna“. — Po takem se tedaj obrok za leto in dan uradnikom stavi. Dobro! — ko bi tega ukaza le mnogi okrajni glavarji, ki še sami nikoli niso dveh vrstic slovensko pisali, „ad acta“ ne položili, kakor vse enake poprejšnje! Mi nimamo do večine okrajnih glavarjev v tej zadevi celó nobenega zaupanja, in o onih besedah omenjene okrožnice, ktera pravi: „s strankami, ki samo slovenski umejo“, bojimo se, da gospodje najdejo zmirom „zadnja vrata“, skozi ktera se bojo izmuznili brž, ako človek le nektere besede po nemško hrustati zna. Uradnije naše so nam v preteklih letih že tako pokvarile jezik slovenski in s silo nemškega izneverile narod naš narodnosti njegovi tako, da je zadnji čas, da popravijo zdaj, kar so grešili oni in njih predniki.

— (Veliki sejm v pondeljek) ni bil velik, kar se tiče družega kupčijstva, al goveje živine se je nenavadno veliko prignalo na trg, posebno veliko dobro pitanih volov; cena jim je bila visoka; le nekoliko pitani

*) Dobro došlo!

par se je prodal po 320, 340, 360, tudi po 400 gold. Domači mesarji tedaj niso mogli dosti kupiti, ker je cena mesa za ta kup prenizka; Lah pa, in med temi znani Prister, so tedaj pokupili veči del debele živine. Krav se pa ni dosti čednih prignalo; ravno tako je kónj bilo mnogo, pa malo lepih, pa tudi za te je bilo laških kupcev, ki so jih primerno drago plačevali. Cele trume volov so odgnali po tržaški cesti. Potlej pa nasprotniki naši v eno mer kričijo, da nimamo na Kranjskem nič! Da bi kranjske dežele ne bilo, ne vemo, kakošna bi se v mnogih potrebah za živež godila tržaški in laški deželi!

— (Letni zbor društva „Slovenije“) je jutri zvečer ob 7. uri v dvorani čitalnični. Program tega zbora so priobčile „Novice“ že v poslednjem listu.

— (Neznan stekel pes) se je v petek teden pritepel iz Šiške v Ljubljano v Gradišče in potem na kern, kjer so se ljudje na ledu drsali; popadel je več psov pa tudi enega človeka.

— (Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem o začetku leta 1870) je izdalo učiteljsko društvo ravnokar. To je prvi imenik, ki bode mnogim dobro došel. Zraven tega ta brošurica, ki jo je vredil društveni prvomestnik gosp. Andrej Praprotnik, obsega tudi kratek popis tega društva in knjižnico njegovo.

— (V deželnem gledišču) je dramatično društvo v nedeljo predstavljalo burko „Tat v mlinu“ ali „Slovenec in Nemec“, poslovenjeno po česki. Gledišče je bilo zopet v vseh prostorih prepolno. Še v nobeni slovenski igri ni bilo letos toliko smeha, kakor v tej, ki je polna djanja (brez dolgih govorov) in komičnih situacij. To, da dve osebi in pa jud govorijo nemški med Slovenci in drug družega ne umejo, dalo je povod tako naravnim šalam, da smeha ni bilo ne konca ne kraja. Al igralo se je tudi skozi in skozi izvrstno. Gosp. Gecelj (mlinar), gosp. Šušteršič (jud Mavšel), gosp. Filipič (Nemec Mihelc), gosp. Kobler (oskrbnik) in gosp. Noli (študent) so igrali glavne role mojstersko, in njim so ravno tako izvrstno prikladale gospá Odijeva in gospodičini Brusova in Kremžarjeva. Gospá Odijeva in gosp. Noli sta tudi pela na živahno pohvalo občinstvu in dva moška in ženska zbora sta častitljivo pričala o dobrih močéh dramatičnega društva. Po tej igri je rodoljub, ki noče imenovan biti, v priznanje marljivega delovanja društvu na čast slovenski dramatikii poslal 100 gold.

Bralce naše utegne zanimivati, ako jim podamo nekatere zgodovinske črtice o tej igri, koja je bila leta 1848. v ljubljanskem gledišču z gromovito pohvalo trikrat igrana. Oni čas je „slovensko društvo“ snovalo glediščine igre. Gosp. Kleemann (Čeh), takrat profesor gimnazije ljubljanske, se je pri gosp. J. Kosmaču, skriptorji na licealni knjigarni, učil slovenščine; za vajo v slovenskem jeziku je prestavljal ž njim med družimi tudi to igro, ki se izvorno glasi „Čeh a Nemec“. Dala sta jo potem dr. Jan. Bleiweisu, predsedniku tadanjega „slov. društva“, naj strogo prestavo ogladi v jeziku in jo preredi po naših razmerah za gledišče. Dr. Bleiweis, kteremu je igra jako všeč bila, je to storil, vpletel pesmi itd., in kmalu je prišla igra na oder. „Mlinarja Tomaža“ je izvrstno igral gosp. Mahkot, „študenta Javornika“ vitez Höfern, „juda Arona Mavšeljna“ umrli gosp. Oparnik, Nemca „Mihelna“ gosp. Žiga Bučar, „Ančiko“ je delala tudi že umrla gospodičina Krsnikova itd. Tako je vrelo ljudstvo v gledišče, da ob poli sedmih ni bilo več moč prostora dobiti; vročina 22. dan listopada, ko se je igra prvokrat igrala, je bila tako silna v gledišču, da so nekteri omedleli. „Novice“ so že takrat pisale: „Ta večer se je zopet očitno kazalo, da ni prazna beseda, ako rečemo, da se je živo vnel duh narodni“.

— Zadnji „sokolski večer“ je privabil mnogo gospodičin, gospej in gospodov v čitalnično dvorano, v kterej so se pozno v noč radovali. Nadjaje se, da take veselice so ljube našim plesalkam in plesalcem, napravi „Sokol“ prihodnjo veselico v saboto v čitalnični dvorani. Razun plesa se bodo vršili tudi komični prizori. K tej veselici vabi uljudno družbenike „Sokola“, čitalnice in dramatičnega društva odbor.

— „Tagblatt“ včerajšnji je ves iz sebe, da je g. Lipold zopet izvoljen bil za deželnega poslanca, in napada novo volitev, volilce in izvoljenega blizo tako kakor stekla zver vse, kar jej nasproti pride. Škoda, da le premalo skriva namen svoj — namreč ta, da bi gosp. Lipolda vnevoljil, da ne bi sprejel poslanstva! Naš današnji dopis „iz Idrije“ pa kaže, da vkljub vsemu nasprotnemu početju, — da se je volitev sklenila prezgodaj, — da se je volitev zabranila ženam in varhom nepolnoletnih, ki bi bili vsi gosp. Lipolda volili, je zmaga domačih bila sijajna. Pošteni značaj g. Lipolda je predobro znan, da bi ga oskrunil „Tagbl.“, če tudi vse svoje blato na-nj zmeče. Gorjé mu, kdor je temu listu všeč!

— (Slovesno besedo Vodniku na čast) bode, kakor vsako leto, tudi letos 2. dan svečana, to je prihodnjo sredo napravila čitalnica ljubljanska v svoji dvorani. Odbor je skrbel za program, tej slovesnosti primeren, ker vé, da ta večer od blizo ali daleč vsak pride, če tudi sicer malo zahaja v „besede“. Veselica tega večera razpada na dvoje. Prvi del je „beseda“ s tem-le programom:

1. Overture.

2. Vodnik v Olimpu. Alegorija v gledališki obliki zložena po Dav. Trstenjaku.

Osebe: Valentin Vodnik.

Slovensk pesnik.

Slovenska pisateljica.

Ženski in moški zbor.

3. a) Pesem, zložil Ant. Förster, za ženski in moški zbor, b) Scena ed aria nell opera „Alzira“, zložil Nik. Manfredi. Oboje za sopran z glasovirom.

4. Veltava, moški zbor s čveterospevom, zložil Fr. A. Vogl.

5. Aria nell' opera „Un ballo in maschera“, za tenor z glasovirom zložil J. Verdi.

6. Cigani, moški zbor s tenorjevim solom, zložil Fr. A. Vogl.

7. Dvospev iz opere „Drahomíra“; za sopran in tenor z orhestrom zložil K. Šebor.

Drugi del je ples, v kterem pozornost častitih naših gospodičin in gospá obračamo posebno na zanimivi „kotiljon“. — Ker je po večletni navadi dohodek tega večera namenjen v podporo muzikalnih potrebčin čitalnice naše, je vstopnina odločena tako-le: Vsak ud čitalničin, ki vzame vstopnico pred tem večerom (vstopnice se dobivajo v štacuni gosp. Antona Jentelna v špitalskih ulicah), plača 50 kr., na kasi zvečer pa 1 gold. Se ve, da s tem odločilom se radodarnost, da bi kdo kaj več ne daroval, noče omejiti nikomur. Po večletni navadi smejo ta večer udje tudi vpeljati prijatle in znance svoje, ki niso udje; za te pa je vstopnina odločena na 1 gold., naj vzamejo vstopnico že poprej ali zvečer pri kasi.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Vsa pozornost je bila pretekli teden obrnjena na zbornico poslancev, v kteri se je obravnavala adresa, to je odgovor, ki naj ga zbornica poslancev dá na cesarjev govor, s kterim je odprl sedanjí državni zbor. Ako pregledamo govore poslancev